

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ryszard Ponikowski
Sędziowie:	SSA Jerzy Skorupka SSA Robert Wróblewski (spr.)
Protokolant:	Anna Dziurzyńska

przy udziale prokuratora Prok. Okr. del. do Prok. Apel. Grażyny Nowickiej

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2013 r.

sprawy **K. K.**

o odszkodowanie za niesłuszne aresztowanie

z powodu apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 24 czerwca 2013 r. sygn. akt III Ko 1/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że wysokość zadośćuczynienia, o jakim mowa w punkcie I części rozstrzygającej, podwyższa do (...) (trzydziestu tysięcy) złotych,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. stwierdza, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 2 stycznia 2013 roku do Sądu Okręgowego we Wrocławiu wpłynął wniosek pełnomocnika K. K. o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie. Wnioskodawca domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa na jego rzecz 420.000 złotych tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę i 200.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 24 czerwca 2013 roku (sygnatura akt III Ko 1/13), na podstawie art. 552 § 4 k.p.k., zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy K. K. 31.325,98 zł tytułem odszkodowania oraz 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Z wyrokiem tym nie pogodził wnioskodawca, w którego imieniu apelację wniósł pełnomocnik. Pełnomocnik zaskarżył wyrok w części oddalającej wniosek w zakresie dalszego zadośćuczynienia i w części oddalającej wniosek w zakresie żądania odszkodowania co do 357.457 zł (punkt II wyroku) i zarzucił:

1) art. 448 w zw. z art. 24 § 1 i art. 23 k.c. w zw. z art. 552 § 1 i 4 k.p.k. – wyrażającą się w wadliwej ocenie, że zadośćuczynienie w kwocie 10.000 zł. w pełni kompensuje krzywdę wnioskodawcy wyrządzoną niewątpliwie niesłusznym zatrzymaniem i tymczasowym aresztowaniem, podczas gdy prawidłowo ustalone okoliczności zastosowania i wykonywania tych środków uzasadniały przyznanie zadośćuczynienia w wysokości żądanej przez wnioskodawcę,

2) art. 361 § 1 w zw.z art. 24 § 1 i 2 oraz art. 23 k.c. w zw. z art. 552 § 1 i 4 k.p.k. – polegającą na uznaniu, że utrata zarobków z tytułu wykonywania przez wnioskodawcę funkcji biegłego sądowego po uchyleniu tymczasowym aresztowania nie pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z zastosowaniem tego środka .

Podnosząc te zarzuty pełnomocnik wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy, ponad przyznane w tym orzeczeniu kwoty odszkodowania i zadośćuczynienia, odpowiednio – 357.457 tytułem odszkodowania i 190.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy K. K. jest częściowo zasadna.

W świetle ustaleń Sądu Okręgowego i deklaracji znajdującej się w apelacji jest oczywiste, że wnioskodawca K. K. spełnia, określone ustawą, warunki do uzyskania odszkodowania za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłe z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. I ze swej strony Sąd Apelacyjny nie znajduje jakichkolwiek powodów, aby kwestionować - poczynione w tej mierze – ustalenia Sądu I instancji.

I

Rozpoznając tę sprawę Sąd Okręgowy starannie zgromadził materiał dowodowy istotny dla rozstrzygnięcia w przedmiocie odszkodowania za poniesioną szkodę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, poddał go właściwej ocenie i na podstawie dowodów uznanych za wiarygodne dokonał miarodajnych ustaleń faktycznych.

Następnie do tak odtworzonego stanu faktycznego zastosował odpowiednie, prawidłowo zinterpretowane przepisy prawa, w oparciu o które wydał zaskarżony wyrok, a przyjęte stanowisko w tym zakresie drobiazgowo i przekonująco wyjaśnił w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia.

Sąd Apelacyjny nie stwierdził, aby doszło przy tym do naruszenia przepisów regulujących kwestię przyznawania w ramach postępowania karnego odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, tj. art. 552 § 1 i 4 k.p.k.

Rozpatrując wniosek w części dotyczącej odszkodowania Sąd Okręgowy trafnie podkreślił, że przepis art. 552 § 4 k.p.k. w powiązaniu z art. 552 § 1 k.p.k. daje podstawę do wyrównania, w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów rozdziału 58 k.p.k., tylko takiej szkody, która pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z tymczasowym aresztowaniem niesłusznie stosowanym wobec wnioskodawcy w okresie od 9 maja do 5 czerwca 2006 roku.

Poza zakresem odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w tym trybie pozostawały natomiast ewentualne szkody nie wynikające z samego tymczasowego aresztowania, a związane z faktem prowadzenia przeciwko K. K. postępowania karnego.

Sąd I instancji zasadnie przyjął, opierając się na powołanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dowodach, że zwolnienie wnioskodawcy z funkcji biegłego sądowego (4 września 2007 roku) nastąpiło po uchyleniu tymczasowego aresztowania (5 czerwca 2006 roku), więc siłą rzeczy wiązać się musiało właśnie z toczącym się przeciwko wnioskodawcy postępowaniem karnym, a nie z nieaktualnym wtedy tymczasowym aresztowaniem.

Apelujący stara się podważyć zasadność tych ustaleń podnosząc, że zastosowanie tymczasowego aresztowania obiektywnie nie mogło pozostawać bez wpływu na ocenę zasadności postawionych zarzutów.

Z poglądem tym nie sposób się zgodzić. Jest bowiem najzupełniej oczywiste, że obiektywnie właśnie to nie tymczasowe aresztowanie ma wpływ na zasadność zarzutów, ale wręcz przeciwnie – uprawdopodobnienie zarzutów (w stopniu o jakim mowa w art. 249 § 1 k.p.k.) jest jedną z okoliczności, której ustalenie determinuje tymczasowe aresztowanie. Gdyby było tak, jak argumentuje skarżący w apelacji, to tylko krok do wniosku, że tymczasowe aresztowanie stanowiłoby w postępowaniu karnym wręcz dowód i to tej rangi, który - sam w sobie, definitywnie - przesądzałby o sprawstwie podejrzanego. A tak oczywiście nie jest. W pewnej mierze dostrzega to zresztą sam skarżący (strona 3 apelacji), kiedy przedstawia stanowisko m.in. sądów administracyjnych odwołujące się do „ciężaru gatunkowego” postawionych wnioskodawcy zarzutów, a nie do tymczasowego aresztowania K. K..

Nie ma także racji skarżący wówczas, kiedy w apelacji (strona 4) forsuje tezę, w myśl której faktyczną podstawą zaniechania udzielania wnioskodawcy zleceń był upubliczniony fakt jego tymczasowego aresztowania. W istocie bowiem, zaniechanie to nie wynikało z tymczasowego aresztowania wnioskodawcy, ale z toczącego się przeciwko niemu postępowania karnego. Kwestię tę porządkuje chronologia, w sposób już opisany. W takim stanie rzeczy nie można przyznać racji skarżącemu, że tymczasowe aresztowanie K. K. pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z omawianym tutaj zaniechaniem. Odnotować jedynie należy, że Sąd Okręgowy ustalił zgodnie z prawdą istnienie takiego związku przyczynowego w okresie tymczasowego aresztowania wnioskodawcy. Prawidłowo wyliczył związaną z tym szkodę (strony 16 i 17 uzasadnienia zaskarżonego wyroku) i zasadnie tę wartość utraconej korzyści doliczył do odszkodowania.

Reasumując tę część – zarzut postawiony w punkcie 2 apelacji jest chybiony.

II

Częściowo rację ma skarżący wówczas, kiedy w punkcie 1 apelacji krytykuje zaskarżony wyrok wskazując, że zasądzona w zaskarżonym wyroku kwota zadośćuczynienia nie jest odpowiednia.

Ze skarżącym należy zgodzić się również co do tego, że Sąd Okręgowy w sposób wyczerpujący ustalił elementy i przejawy doznanej przez K. K. krzywdy, a także trwałość i wręcz nieodwracalność niektórych jej aspektów (strona 4 apelacji).

Wysokość zadośćuczynienia, ze względu na niematerialny charakter krzywdy, należy do kategorii ocen. W doktrynie oraz w rozstrzygnięciach w praktyce podkreśla się, że rozstrzygnięcie w tej mierze opiera się na swobodnym uznaniu sędziowskim. Uznanie to pozostaje pod ochroną prawa, gdy sposób rozumowania sądu nie prowadzi do oczywistych sprzeczności z zasadami prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego w tego rodzaju sprawach, prowadząc do oczywiście niesłusznego wzbogacenia albo pokrzywdzenia wnioskodawcy.

Nie ulega wątpliwości, że ustalenie skali doznanej krzywdy wymaga rzetelnego rozważenia całokształtu okoliczności dotyczących okresu tymczasowego aresztowania, rodzaju zarzutów postawionych wnioskodawcy i związanego z tym rygoru odbywania tymczasowego aresztowania, sytuacji rodzinnej, stanu zdrowia, wieku, skutków w sferze psychiki, utraty autorytetu w środowisku, trybu życia przed aresztowaniem i szeregu innych okoliczności, na podstawie których możliwe jest zakreślenie granic odczucia krzywdy przez wnioskodawcę (tak Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 9 października 2012 r., II AKa 91/12, LEX nr 1237641).

Ponowne rozważenie właśnie tych okoliczności przez Sąd Apelacyjny, zresztą szeroko i trafnie opisanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (strony 20-22), nasuwają konieczny wniosek, że pomimo tego Sąd Okręgowy jednak w niedostatecznym stopniu dał im wyraz przy miarkowaniu należnego wnioskodawcy zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego odpowiednie zadośćuczynienie dla K. K. stanowi suma pieniężna określona w wyroku Sądu Odwoławczego.

Tym samym żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w wysokości postulowanej w apelacji (dalsze 190.000 zł) uznano za wygórowane i jako takie – nie mogło być uwzględnione w całości.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny rozstrzygnął jak w wyroku.

O kosztach rozstrzygnięto w myśl zasady wyrażonej w art. 554 § 2 k.p.k.

W tym świetle, W kontekście tych wywodów skarżący również nie dostrzega, iż zadośćuczynienie, podobnie jak odszkodowanie, przysługiwało wnioskodawcy za okres 47 dni. Ponadto brak jest podstaw by podzielić twierdzenia apelującego, że tymczasowe aresztowanie spowodowało trwały uraz w psychice wnioskodawcy. Okoliczność ta nie została w żaden sposób udowodniona. Oceniając skutki, jakie fakt aresztowania wywarł na psychice wnioskodawcy uznać trzeba, że nie przekroczyły one granic naturalnych dolegliwości związanych w faktem izolacji więziennej.

Nie sposób również podzielić poglądu skarżącego o rzekomych szczególnie negatywnych skutkach tymczasowego aresztowania związanym z postrzeganiem wnioskodawcy w środowisku lokalnym, po licznych publikacjach prasowych. Biorąc to pod uwagę, nie można pomijać, iż ostatecznie wnioskodawca został skazany, z tym że nastąpiła zmiana kwalifikacji prawnej zarzucanych mu czynów. Z załączonych zaś do wniosku "wycinków" publikacji prasowych wynika, iż informują one o przebiegu postępowania oraz postawie "oskarżonych" w toku tegoż postępowania.

Biorąc pod uwagę okres izolacji wnioskodawcy, który w miarę upływu czasu wzmagał w nim poczucie krzywdy, a także uwzględniając następstwa, jakie w życiu zawodowym i osobistym wyniknęły dla wnioskodawcy z pozbawienia go wolności (precyzyjnie wskazane i właściwie ocenione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku – strony 6-8), przyznana tytułem zadośćuczynienia kwota odpowiada dolegliwości krzywdy doznanej przez J. P. i dlatego nie sposób uznać, aby razila niedostosowaniem do realiów społecznych i zamożności mieszkańców.

Zasadnie także Sąd Okręgowy podkreślił (strona 8 uzasadnienia zaskarżonego wyroku), że rekompensacie nie podlegają wszystkie możliwe następstwa toczącego się wobec wnioskodawcy postępowania karnego, a jedynie te, które pozostają w normalnym związku przyczynowym z niewątpliwie niesłusznym aresztowaniem.

Reasumując – wyrok Sądu Okręgowego nie obraża przepisów art. 5 k.c. i art. 445 § 1 k.c., ani nie jest obarczony błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, który mógłby mieć wpływ na jego treść. Wyrok ten jest słuszny, więc nie może być skutecznie kwestionowany, w szczególności argumentów ku temu nie dostarcza apelacja.

O kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze rozstrzygnięto w myśl zasady wyrażonej w art. 554 § 2 k.p.k. in fine.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.